

* * * Evro-atlantski Bilten * * *

* * * Euro-Atlantic Bulletin * * *

Izdajatelj/Publisher: EASS / EACS

Vol. 7 No. 4 2026

Urednik/Editor: prof. dr. Iztok Prezelj

27. julij, 2026

ISSN 2712-5270

<http://www.euroatlantic.org/bilten/>

Vpliv ogrožanja varnosti na popolnjevanje oboroženih sil in zamujena priložnost širše državljanske obveznosti

Iztok Prezelj¹

Povzetek

Tip popolnjevanja oboroženih sil je bil vedno odvisen od spremenljivke vojaškega ogrožanja varnosti. Zgodovinski pregled pokaže, da so v času povečane vojaške ogroženosti države uvajale naborniško popolnjevanje, s čimer so pridobile na kvantiteti vojaške sile, medtem ko so v mirnem času raje imele poklicno vojsko. V sedanjem času prevladuje kombinirani način popolnjevanja, kjer se prepletata faktorja kvalitete in elastične kvantitete. Vedno več evropskih držav se sprašuje glede primerne tipa popolnjevanja v luči povečane vojaške ogroženosti Evrope. V članku opravimo razmislek o indikatorjih vojaškega ogrožanja evropske varnosti in dveh ključnih variablah (»čas« in »razdalja«) pri premišljanju o primernem tipu popolnjevanja. Prav tako izpostavimo zamujeno priložnost uvedbe širše državljanske obveznosti v času, ko smo v Sloveniji zamrznili vojaško popolnjevanje Slovenske vojske.²

Ključne besede: *popolnjevanje, ogrožanje varnosti, poklicna vojska, naborništvo, Slovenska vojska*

¹ Prof.dr. Iztok Prezelj je predstojnik Obramboslovnega raziskovalnega centra na Univerzi v Ljubljani in predsednik Evro-atlantskega sveta Slovenije.

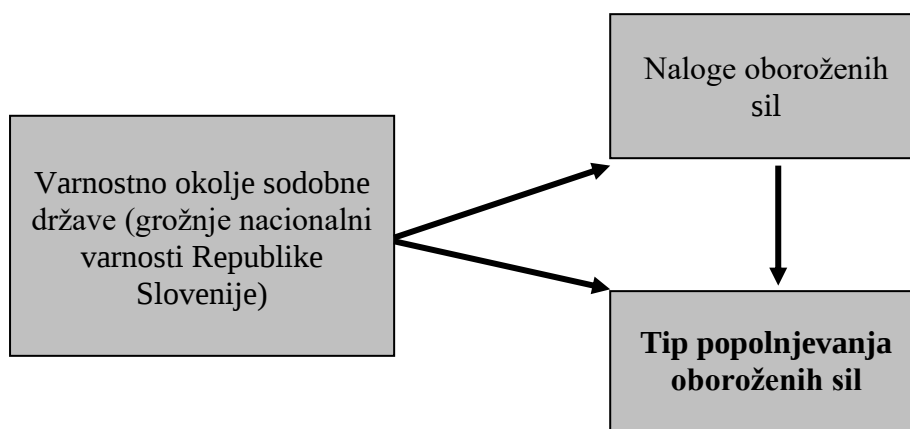
² Opomba: v prispevku so izražena lastna stališča avtorja, ki niso nujno stališča EASS.

Uvod

V Sloveniji in drugih evropskih državah se v zadnjem času zopet pojavljajo dileme in vprašanja glede najprimernejšega načina oziroma tipa popolnjevanja oboroženih sil. Na izbor primerne sistema popolnjevanja vpliva veliko variabel, med katerimi je ključna ravno ogrožanje varnosti. Cilj tega prispevka je osvetliti povezanost med spreminjajočim se varnostnim okoljem, ki generira nastanek številnih vojaških in nevojaških groženj, ter različnimi možnimi tipi popolnjevanja oboroženih sil Republike Slovenije. Ta povezanost je lahko neposredna ali posredna. Prispevek bo pokazal, da ravno sama intenzivnost vojaškega ogrožanja nacionalne varnosti neposredno vpliva na primernost določenega tipa popolnjevanja oboroženih sil. Posredna povezanost pa je razvidna iz dejstva, da sta za uresničevanje vojaških nalog, kot institucionaliziranih oblik odzivanja na celoten spekter groženj, lahko primerna takšna ali drugačna struktura oboroženih sil ter tip njihovega popolnjevanja. Naslednja slika prikazuje splošno povezanost med omenjenimi elementi.

Slika 1: Vpliv ogrožanja nacionalne varnosti na popolnjevanje oboroženih sil.

V prvem delu prispevka podajamo pregled zgodovinske povezanosti tipa popolnjevanja oboroženih sil in prisotnosti samega vojaškega ogrožanja, v osrednjem delu odpremo razpravo o zamujeni priložnosti uvedbe širše državljske obveznosti, ki smo jo zamudili ob zamrznitvi vojaške

obveznosti in v zadnjem delu zastavimo razpravo o vojaški ogroženosti Evrope (Republike Slovenije) v sedanjem času in vpliva na popolnjevanje oboroženih sil.

Zgodovinski vpliv vojaškega ogrožanja nacionalne varnosti na popolnjevanje oboroženih sil

Nenehno spreminjajoče se mednarodno varnostno okolje je zahtevalo nenehno funkcionalno in organizacijsko prilagajanje oboroženih sil. Vojaška in nevojaška ogroženost, ki izhajata iz tega okolja, sta vedno bili ključnega pomena za obstoj, razvoj in uporabo oboroženih sil. Temu je vedno sledilo tudi popolnjevanje, ki ga enostavno lahko razumemo kot prilagajanje družb in držav aktualnim in prihajajočim obrambnim potrebam.

Zgodovinski pregled potrjuje dejstvo, da v vsakem obdobju družbenega organiziranja prevladuje določen tip popolnjevanja oboroženih sil, hkrati pa je mnogokrat ravno intenzivnost vojaškega ogrožanja varnosti narekovala velikost oboroženih sil in način njihovega popolnjevanja. Denimo že v starem veku je vzporedno z obstojem najemniških in prostovoljnih vojsk obstajal institut "splošnega narodnega poziva", ki se je aktiviral le v primeru velike vojaške nevarnosti oz. ogroženosti, ko je bilo jasno, da so vojne samo še vprašanje časa. V srednjem veku je prevladoval sistem fevdalnega poziva in najemniških vojsk, vendar je v času največjega vojaškega ogrožanja varnosti marsikdaj prišlo do mobiliziranja vseh razpoložljivih človeških virov. V obdobju med francosko revolucijo in do začetka prve svetovne vojne je v Evropi prevladoval sistem množičnih nacionalnih armad, ki je temeljil na splošni vojaški obveznosti. Napoleonove vojne so pokazale prednost večjih naborniških vojsk pred manjšimi poklicnimi, zato je marsikatera država, če je hotela vzpostaviti vojaško ravnotežje in primerno zmogljivo obrambo proti vojaški agresiji (grožnji), morala preiti na sistem naborniškega popolnjevanja.¹ Ta logika je nadalje zgovorno ponazorjena tudi s primeroma ZDA in Velike Britanije, ki sta zaradi eskalacije vojaškega ogrožanja v prvi in drugi svetovni vojni prešli s poklicnega na sistem popolnjevanja, ki je temeljil na splošni vojaški obveznosti. Nemčija je prešla na splošno vojaško obveznost po prihodu nacionalsocialistov na oblast, saj so le na ta način lahko zagotovili zadostno številčnost za izvajanje obsežnih agresivnih vojaških operacij. To pomeni, da je množičnost vojaškega potenciala zelo pomembna tudi za agresorsko državo. Države, ki so se v drugi svetovni vojni hotele braniti pred tako množično vojsko, so seveda morale preko instituta splošne vojaške obveznosti mobilizirati vse človeške potenciale. Tukaj se v bistvu izpostavi spiralna odvisnost tipa popolnjevanja oboroženih sil med agresorsko in braniteljsko državo. V času hladne vojne pa je potrebno ločevati med evropskimi kontinentalnimi in prekomorskimi državami («overseas countries»). Za prve je značilno, da so ohranjale sistem splošne vojaške obveznosti, ker je obstajala dokaj velika verjetnost oboroženega spopada med obema

★ ★ ★ Euro-Atlantic Bulletin ★ ★ ★ ★ ★ ★ Evro-atlantski Bilten ★ ★ ★

EURO-ATLANTIC COUNCIL OF SLOVENIA / EVRO-ATLANTSKI SVET SLOVENIJE

Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana, Slovenija, t. +386 (0)1 5805 327, e-mail: info@euroatlantic.org, www.euroatlantic.org

velesilama in to večinoma na ozemlju evropskega kontinenta. Zahodnoevropske in vzhodnoevropske države so v tem času torej razvijale in popolnjevale svoje oborožene sile pod odločilnim vplivom vojaške grožnje z druge strani kontinenta. Po drugi strani pa prekomorskim državam, kot so Kanada, ZDA, Velika Britanija in Avstralija, zaradi svoje otoško pogojene oddaljenosti od potencialnih zunanjih vojaških groženj, ni bilo potrebno vzdrževati velikih naborniških armad, dokler ne bi bili njihova ozemeljska celovitost ali pa nacionalni interesi zares ogroženi. Nihanje med obema tipoma popolnjevanja zgovorno prikazuje primer ZDA, kjer so takoj po koncu druge svetovne vojne ukinili splošno vojaško obveznost, vendar so jo zopet uvedli z začetkom korejske in vietnamske vojne. Leta 1973 pa so jo zopet ukinili.

Zgodovinski pregled torej pokaže, da intenzivnost vojaškega ogrožanja varnosti vpliva na velikost oboroženih sil in tip popolnjevanja. Velika eskalacija vojaškega ogrožanja varnosti, denimo v obliki radikalnega vojaškega napada na državo, zahteva sistem splošne vojaške obveznosti, saj se le na ta način lahko zagotovi ogrožanju primerna številčnost ljudstva in tehnike. Majhne poklicno popolnjevane armade pa so bolj primerne za obdobje miru in manjšega vojaškega ogrožanja varnosti. Naslednja slika povezuje primerne tipe popolnjevanja oboroženih sil z različnimi stopnjami vojaškega ogrožanja varnosti.

Slika 2: Popolnjevanje oboroženih sil po meri vojaškega ogrožanja nacionalne varnosti.

Scenariji intenzivnosti vojaškega ogrožanja nacionalne varnosti	A. Možnost vseobsegajoče in dolgotrajne vojne	B. Možnost kratkotrajne vojne z omejenimi cilji	C. Stanje miru, v katerem je vojna z omejenimi cilji oz. oboroženi konflikt le oddaljena možnost	D. Idealizirano stanje miru, v katerem v prihodnosti ni nobene možnosti za nastanek oboroženega konflikta
Scenariji primerne načina popolnjevanja oboroženih sil	A. Naborniški sistem popolnjevanja oboroženih sil (splošna vojaška obveznost)	B. Kombinirani sistem popolnjevanja oboroženih sil (splošna vojaška obveznost in poklicno popolnjevanje)	C. Poklicni sistem popolnjevanja oboroženih sil z močno rezervo (prostovoljna rezerva ali selektivna vojaška obveznost), ki se lahko po potrebi v določenem času okrepi z obveznim vpoklicem prebivalstva (aktiviranje splošne vojaške obveznosti)	D. Ni potrebe po oboroženih silah

★ ★ ★ Euro-Atlantic Bulletin ★ ★ ★ ★ ★ ★ Evro-atlantski Bilten ★ ★ ★

EURO-ATLANTIC COUNCIL OF SLOVENIA / EVRO-ATLANTSKI SVET SLOVENIJE

Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana, Slovenija, t. +386 (0)1 5805 327, e-mail: info@euroatlantic.org, www.euroatlantic.org

Če bi v tem trenutku obstajala verjetnost vseobsegajoče in dolgotrajne vojne na ozemlju Slovenije (varianta A), potem bi bil najprimernejši naborniški sistem popolnjevanja oboroženih sil, ki temelji na splošni vojaški obveznosti, saj bi le tako lahko zagotovili zadostno številčnost. Na drugi strani lestvice je varianta D, ki predstavlja stanje miru, v katerem ni nobene možnosti za nastanek oboroženega konflikta v prihodnosti. V tem primeru Republika Slovenija oboroženih sil ne bi potrebovala. Mnogi v Sloveniji so bili trdno prepričani, da živimo v varianti D, torej v nekakšnem mehurčku miru, kjer nas nihče več nikoli več ne bo ogrožal. To bi bilo za Slovenijo izjemno, vendar sodobna in pretekla realnost tega ne potrujeta. Svet žal ni tak, kot bi si ga nekateri želeli. Mnogi iz slovenske javnosti, med njimi tudi strokovnjaki z različnih področij, so dolgo razumeli vojaško ogrožanje nacionalne varnosti naše države ravno na ta način. Če bi Sloveniji grozila kratkotrajna vojna z omejenimi cilji (varianta B), potem bi bil kombinirani sistem popolnjevanja najprimernejši. Ta sistem predpostavlja profesionalno jedro častniškega, podčastniškega in vojaškega kadra, okrepljenega z velikim številom nabornikov. Ta scenarij ni ustrezal razmeram v začetku tega tisočletja, ko se je Slovenija odločila za zamrznitev naborniškega sistema popolnjevanja. Takrat se je Slovenija soočala s scenarijem C, torej s stanjem miru, v katerem je bila vojna z omejenimi cilji zgolj oddaljena možnost, čemur je odgovarjal poklicni sistem popolnjevanja oboroženih sil. Majhne poklicne oborožene sile po tem scenariju bi morale imeti močno in usposobljeno rezervo, ki bi lahko okrepila stalno sestavo v primeru manjše eskalacije vojaškega ogrožanja varnosti ali pa v primerih izvajanja specializiranih nalog na ozemlju Slovenije ali izven (npr. v mirovnih operacijah, operacijah vsiljevanja miru, operacijah izgradnje miru). Dokaj hitro se je izkazalo, da v mirovnih operacijah naborniki ne delujejo kot visoko usposobljeni vojaki (denimo v primerjavi s poklicnimi vojaki). V primeru večjega eskaliranja vojaškega ogrožanja varnosti, pa bi Slovenija seveda potrebovala še več vojakov, kot bi jih lahko zagotavljala omenjena poklicna vojska z rezervo. Takšna stopnja vojaškega ogrožanja varnosti sicer leta 2004 ni bila verjetna. Vendar pa smo takrat v stroki vedeli, da je prihodnost nepredvidljiva, kar se je kazalo v relativno velikem številu nepredvidenih vojn po koncu hladne vojne. Tedanja verjetnost vpletenosti Republike Slovenije v oboroženi konflikt večjih razsežnosti je bila torej tako majhna, da smo lahko predvidevali pravočasno opozorilo, ki bi dopustilo kar nekaj časa za vpoklic in usposobitev določenega števila mladih v okviru ponovno uvedene splošne vojaške obveznosti. V vmesnem času pa so se varnostne razmere zopet spremenile, del vojaške infrastrukture je bil podarjen ali dan lokalnim skupnostim in varnostna kultura državljanov se je spremenila. Izkaže se, daje bilo premalo premišljeno kar zamrzniti splošno vojaško obveznost brez resnega in bolj poglobljenega razmisleka o kompenzacijskih ukrepih.

Širša državljanska obveznost kot zamujena priložnost ob zamrznitvi splošne vojaške obveznosti leta 2003/2004

Konec prejšnjega in začetek tega stoletja smo se v Sloveniji soočali s problemom zagotavljanja kadra za služenje vojaškega roka in tudi s problemom civilnega služenja vojaškega roka. Kot rešitev težav smo sprejeli zamrznitev vojaškega roka in posledično ukinitve civilnega služenja ter z velikim veseljem ustanovili poklicno vojsko, ker je njen bil koncept bolj ustrezen tedanjim varnostnim razmeram. Hkrati pa smo spregledali naslednje: da generacije slovenskih mladih fantov, razen če bi se zaposlile v tovrstnih organizacijah, nikoli več ne bodo sistematično opravljale družbeno koristnega dela za svojo domovino in državo. S preoblikovanjem obveznega služenja vojaškega roka v vojaški ali civilni službi v širšo civilno-vojaško državljansko obveznost v trajanju sedmih mesecev (enako kot vojaški rok) smo zamudili priložnost za ohranjanje spoštovanja do družbe in domovine, občutka za kolektivno dobro in sistemsko regulirano aktivno državljanstvo, ki razširi obzorja in pokaže mladim, da lahko pozitivno vplivajo na stvarnost. Tako smo sedaj v situaciji, kjer je manj spoštovanja in razumevanja domovine in države med mladimi, kot bi ga bilo lahko. Zamujena alternativa je bila torej obveznost mladih fantov pri osemnajstih letih, da opravijo sedemmesečno služenje na stroške države v katerikoli organizaciji javnega pomena, vključno z oboroženimi silami, zaščito in reševanjem, policijo ali humanitarnimi organizacijami. Tudi če denimo mladostnik stopi na željeno pot poslovneža in direktorja podjetja, so sedaj nekatere vrednote zamujene. V končni fazi smo Slovenci močni toliko, kolikor lahko stopimo skupaj, to pa je odvisno tudi od medsebojnega poznavanja in skupnih vrednot. V tem primeru bi torej prišlo do »pociviljenja« splošne vojaške obveznosti in prekvalificiranje v širšo državljansko obveznost. Po tem scenariju bi v stik z vojsko v času izvajanja svoje dolžnosti prišli res samo tisti mladi, ki bi to želeli, drugi pa bi lahko opravljali druga nevojaška, bolj ali manj z zagotavljanjem varnosti povezana dela. V primeru ekstremnega eskaliranja vojaškega ogrožanja v Sloveniji ali na njenih mejah pa bi se državljanska obveznost »militarizirala« v smislu, da bi vse mlade preusmerili na služenje domovini zgolj v oboroženih silah in morda še z možnostjo civilnega služenja na osnovi ugovora vesti.

Zastavlja se vprašanje, zakaj smo priložnost za oblikovanje širše domovinske obveznosti zamudili. V času ob prelomu tisočletja smo se soočali z zelo specifično situacijo utrujenosti od napornega popolnjevanja oboroženih sil in težavnega nadziranja sistema civilnega služenja v okoliščinah nejasnosti ali nelogičnosti potreb za uporabo takšne vojske. Tedanji minister za obrambo, dr. Franci Demšar, je predstavil trend vztrajnega zmanjševanja služenja vojaškega roka. Med ključnimi razlogi so bili: upadanje natalitete (ministrstvo na to ni moglo vplivati), vedno manjša zdravstvena sposobnost nabornikov (kar 18 % nabornikov je bilo klasificiranih kot zdravstveno nesposobnih ob

★ ★ ★ Euro-Atlantic Bulletin ★ ★ ★ ★ ★ ★ Evro-atlantski Bilten ★ ★ ★

EURO-ATLANTIC COUNCIL OF SLOVENIA / EVRO-ATLANTSKI SVET SLOVENIJE

Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana, Slovenija, t. +386 (0)1 5805 327, e-mail: info@euroatlantic.org, www.euroatlantic.org

nespreminjanju meril za ugotavljanje zdravstvene sposobnosti) in vedno več prošenj za civilno služenje vojaškega roka. Leta 1992 se je za to opcijo odločilo 240 nabornikov, medtem ko leta 1998 že skoraj 2000.² Ostali razlogi za ugovor vesti so bili: splošno nasprotovanje militarizaciji Slovenije, osebno nasprotovanje nošenju orožja in drugačen filozofski pogled na svet. Ker so nekateri želeli zlorabiti institut civilnega služenja, so vse vloge obravnavali na posebni komisiji, ki je iskala dokaze denimo za kandidatovo humanitarno dejavnost ipd.⁵

Posledično se je razmišljalo o podaljšanju civilnega služenja vojaškega roka, saj je Slovenija edina v Evropi imela oba roka izenačena. Dejansko je bilo mogoče civilno služiti v 115 humanitarnih ali drugih organizacijah. Januarja leta 2000 je MO RS zaprl vrata 17 organizacijam, ki so do tedaj omogočali civilno služenje.⁸ Tedanji minister za obrambo, Janez Janša, je ugotavljal, da je ugovor vesti vojaški dolžnosti urejen najbolj liberalno na svetu, saj civilni rok traja enako dolgo kot vojaški rok. Ugotavljalo se je, da so obremenitve civilnikov dokaj asimetrične, saj ni mogoče primerjati obremenitev tistih, ki denimo služijo pri gasilcih s tistimi, ki so denimo v študentskih organizacijah in domovih, Centru šolskih in obšolskih dejavnosti, Društvu za opazovanje ptic, ipd. Vrhunec je bila izpoved mladostnika, ki je povedal, da je v počitniškem domu, kamor hodijo otroci v šolo v naravi, delal le ob vikendih, kjer je hranil psa, ker drugih zaposlenih ni bilo na delu. Poleg tega se je ugotavljal slab inšpekcijski nadzor izvajanja civilnega služenja.⁴

Celo ameriški general Garrett je v svoji študiji vojaškega sistema RS (The Republic of Slovenia: Defense Reform Study iz leta 1999) ugotavljal neučinkovitost slovenskega sistema in priporočil racionalizacijo urjenja nabornikov, dvig kvalitete in časovno podaljšanje civilne službe ali slabše plačevanje le-te kot pri tistih, ki služijo vojsko. General je tudi podal nastavke za oblikovanje nacionalnega alternativnega služenja (National Alternative Service Corps – NASC), ki bi pomenil preusmeritev interesa za služenje domovini na področja, ki bi ob vojski tudi potrebovala nabornike, vendar brez orožja (civilna zaščita ali okoljevarstvo). Takšno služenje bi trajalo nekoliko dlje kot vojaško in bilo bi tudi slabše plačano.³ Prav tako je obramboslovna stroka pregledala vse možne načine popolnjevanja glede na spreminjajoče se variable: ogrožanje varnosti, demografski vidiki, sociološki vidiki, notranji in zunanji trg delovne sile, javno mnenje, drugi evropski modeli, zakonski vidiki, upravni vidiki, vojaška tehnologija itd. Stroka je ugotovila, da je za Slovenijo najbolj primerno preiti v model poklicne vojske s prostovoljno rezervo.

Sledilo je, da so Janez Janša in SDS na tiskovni konferenci predlagali ukinitve naborniškega služenja vojske in oblikovanje izključno profesionalne sestave. Tovrstni predlog ni bil presenečenje, saj so se varnostne razmere bistveno spremenile od leta 1991 in 1992. Podobno je predlagala tudi Stranka mladih (SMS), ki je pojasnjevala, da nekateri iščejo izhod v civilnem služenju zaradi prisile

obveznega vojaškega roka. Pričakovali so, da bi se po ukinitvi obveznega služenja vsaj 10 % mladih odločilo za prostovoljno služenje vojaškega roka. Prostovoljno usposabljanje naj bi trajalo 4 mesece, nato pa bi se vključili v rezervo. Plačani bi bili za usposabljanje in za delovanje v rezervi, poleg tega pa bi imeli zdravstvene in pokojninske ugodnosti. Predlagali so, da se prostovoljno služenje omogoči tudi ženskam.⁶ Po premisleku je tedanja vlada tudi sama predlagala in izvedla zamrznitev vojaške obveznosti na osnovi Novele zakona o vojaški dolžnosti, ki ga je potrdil sam Državni zbor v septembru 2002. Zadnja vpoklicana generacija je služenje pa so uradno zaključila 15. oktobra 2003.

V zraku je bil duh olajšanja, ker se je država znebila težavnega in vedno manj smiselnega procesa popolnjevanja. Le redki so pomislili, da smo s tem izgubili tudi pri vrednoti spoštovanja domovine.

Nekatere aktualne ocene vojaškega ogrožanja v Evropi in njihov vpliv na popolnjevanje oboroženih sil

V zadnjem obdobju so štiri evropske države prešle nazaj na naborniški sistem popolnjevanja. Litva in tedaj nevtralna Švedska sta prešla leta 2015 oziroma 2017, kar je predstavljalo njun neposredni odziv na dogodke na Krimu v letu 2014 (vojaška grožnja v regiji). Latvija je sistem menjala v letih 2023/2024 kot odziv na rusko agresijo v Ukrajini (vojaška grožnja v sosednji državi). Hrvaška pa je menjala sistem s 1. januarjem 2026 predvsem v luči možnih nadaljnjih secesionističnih groženj, ki prihajajo iz BIH in drugih morebitnih nestabilnosti na Zahodnem Balkanu (vojaška grožnja v sosedstvu). Nekatere države, ki so imele popolnoma poklicni tip popolnjevanja so po drugi strani ugotovile, da potrebujejo kvantiteto in uvedle določene oblike prostovoljnega služenja vojaškega roka (Poljska v letu 2022, Nemčija v letu 2026, Francija in Belgija v letu 2025). Ključni razlogi so bili neposredna ruska grožnja iz Kaliningrada in Belorusije za Poljsko, nevarnost večjega oboroženega spopada na tleh Evrope, potreba po uvajanju celovitejše obrambe, ki temelji na uporabi večjega števila ljudi in kronično pomanjkanje kadra v poklicni vojski. V Sloveniji že imamo uvedeno prostovoljno služenje vojaškega roka, ki se ga udeležuje vedno več mladih. Kljub temu pa se stalno pojavljajo razprave o velikosti vojske in načinih popolnjevanja.

Če želimo ugotoviti, kateri tip popolnjevanja oboroženih sil je primeren za Slovenijo v trenutnem varnostnem okolju, potem bi bilo treba najprej oceniti, koliko je ogrožena nacionalna varnost Republike Slovenije. Poleg intenzivnosti vojaškega ogrožanja je pomembna še variabla »čas«, ki pove, v kolikšnem času se lahko vojaška grožnja uresniči na slovenskem in/ali zavezniškem ozemlju. To seveda lahko najbolj kompetentno naredijo pristojne obveščevalne službe. Naj na tej točki še ugotovimo, da je spremenljivka čas v mnogočem odvisna od razdalje, vendar pa to velja v sodobnem

★ ★ ★ Euro-Atlantic Bulletin ★ ★ ★ ★ ★ ★ Evro-atlantski Bilten ★ ★ ★

EURO-ATLANTIC COUNCIL OF SLOVENIA / EVRO-ATLANTSKI SVET SLOVENIJE

Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana, Slovenija, t. +386 (0)1 5805 327, e-mail: info@euroatlantic.org, www.euroatlantic.org

času vedno manj zaradi uporabe balističnih in manevrskih raket in dronov srednjega in dolgega dosega. V tem prispevku bomo navedli le nekaj ocen, ki jih je pri tem treba upoštevati:

- Indikator končnih ambicij ruskega predsednika Putina se je izkazal v njegovi nedavni izjavi na kongresu vladajoče stranke, kjer je dejal, da cilj posebne vojaške operacije ni zgolj »osvoboditev« Donbasa, temveč celotne Nove Rusije. To pomeni, da apetiti segajo preko doneške in luganske regije, kot je bilo sporočano dosedaj, ampak na celotno ozemlje, ki so ga v časih ruskih carjev imenovali Nova Rusija (vključuje tudi harkovsko, dneprovsko in odeško regijo).⁷ To potrjuje domneve, da je interes Moskve, da Ukrajini vzame dostop do morja. Še več, ko Rusija enkrat zasede odeško območje, se bo lahko zgodba nadaljevala v Moldovi.
- Danska obrambna obveščevalna služba je ocenila, da bi Rusija lahko začela vojno v Evropi proti eni ali več državam nekje okoli leta 2030, še posebej če bi zaznavala razdeljenost in vojaško oslajenost znotraj Nata ter nizko podporo s strani ZDA za obrambo Evrope.⁹
- Leta 2026 so ameriške službe opozorile Poljsko, da Rusija načrtuje testni in provokativni vojaški kopenski vdor vanjo domnevno iz Kaliningrada. Ob samem vdoru bi se izgovarjali, da je šlo za nesrečo oziroma napako.¹⁰
- nemški vojaški strokovnjaki so opozorili, da moramo biti leta 2029 pripravljeni na Putinov napad.¹¹

Poleg takšnih in podobnih ocen se gosti število vojaških incidentov v Baltskem in Severnem morju ter v zraku nad baltskimi državami. O tem poročajo številne države, agencije in medijski viri.

Z vidika Slovenije je torej pomembno narediti oceno v obliki scenarijev, kdaj bi bila lahko Slovenija ujeta v vojaški napad v širši in ožji evropski regiji (sosedstvo). Poleg tega moramo imeti natančno časovnico, koliko časa potrebujemo za odmrzitev vojaške obveznosti in oblikovanje infrastrukturnih in kadrovske virov za usposabljanje večjih količin nabornikov. Ob poznavanju teh podatkov se sprejme odločitev koliko časa obdržati trenutno ureditev in katere aktivnosti morajo potekati v ozadju.

Zaključek

Bolj kot način popolnjevanja je pomembna učinkovitost oboroženih sil pri izvajanju njenih nalog. Vendar pa je v določenih scenarijih učinkovitost prav tako odvisna od tipa popolnjevanja oboroženih sil. Evropski trend je zagotovo v neko obliko kombiniranega popolnjevanja, kjer se na specifičen način kombinirata kvaliteta in kvantiteta, če je ta potrebna oziroma kolikor je ta sploh potrebna. Zgodovina nam pokaže, da države fleksibilno spreminjajo tip popolnjevanja glede na dejansko ali percipirano vojaško ogroženost. Evropske države danes rahlo različno dojemajo neposrednost ruskega ogrožanja, zato spreminjajo oz ohranjajo tip popolnjevanja v skladu z lastnim tempom. Če

bo evropska država napadena, bo nujno morala uvesti naborniško popolnjevanje. Sosednje države bodo v takšnem primeru tudi dokaj hitro zamenjale tip popolnjevanja. Pri vsem tem je nekako presenetljivo, da nekdanje nevtralne države zelo intenzivno čutijo ogroženost s strani Rusije, zato so tam v zadnjem času opravili veliko obrambnih reform (Finska in Švedska).

Za Slovenijo je v tem momentu ključna variabla čas oziroma časovni vidik negativnih scenarijev. Če vemo, koliko časa imamo, bomo lahko ustrezno planirali infrastrukturo in kadrovske vire za morebiten novi način popolnjevanja. Prav tako si moramo odgovoriti na vprašanje glede distance od morebitne napadene države. Torej ali bi napad na eno od evropskih držav že zahteval od Slovenije spremembo popolnjevanja ali ne. Čas in distanca sta v tem momentu ključna za načrtovanje.

Viri

1. Glej Vojna enciklopedija 7, 1974, Vojnoizdavački zavod, Beograd, str. 172-179; 352-253.
2. Iz naborniškega v poklicno služenje vojske? Delo, 31.8.1999.
3. Manj nabornikov in enotno urjenje, Delo 4.8.2000.
4. Eni so enakopravnejši od drugih, Delo, 2.8.2000.
5. Vedno manj prijateljev puške, Delo, 11.8.2000.
6. SMS se zgleduje po Janši, Delo, 28.11.2001.
7. Boj za osvojitev duše in srca ameriškega voditelja, Delo, 7.7.2026.
8. Ogroženi civilniki, Delo, 24.1. 2000.
9. Obveščevalci: Rusija bi lahko začela veliko vojno čez pet let, 24 ur novice, 12. 02. 2025.
10. ZDA: Rusija načrtuje oboroženo 'provokacija' na poljskih tleh, 24 ur novice, 3.7.2026.
11. Nemška vojaška strokovnjakinja: Leta 2029 moramo biti pripravljeni na Putinov napad, Siol novice, 24.12.2024.

★ ★ ★ Euro-Atlantic Bulletin ★ ★ ★ ★ ★ ★ Evro-atlantski Bilten ★ ★ ★

EURO-ATLANTIC COUNCIL OF SLOVENIA / EVRO-ATLANTSKI SVET SLOVENIJE

Kardeljeva ploščad 5, 1000 Ljubljana, Slovenija, t. +386 (0)1 5805 327, e-mail: info@euroatlantic.org, www.euroatlantic.org

The Impact of Security Threats on Armed Forces Recruitment and a Missed Opportunity for Broader Civic National Responsibility – Iztok Prezlj

Abstract

The method of recruiting for the armed forces has always depended on the level of military security threats. A historical review shows that during periods of heightened military threat, countries have implemented conscription, thereby increasing the size of their military forces, while in times of peace they have preferred to maintain a professional army. Currently, a combined approach to manpower is predominant, in which the factors of quality and flexible quantity are intertwined. An increasing number of European countries are questioning the appropriate type of manpower in light of the heightened military threat to Europe. In this article, we reflect on the indicators of military threats to European security and two key variables (“time” and “distance”) when considering the appropriate type of conscription. We also highlight the missed opportunity to introduce broader civic national obligation at a time when Slovenia has suspended military conscription into the Slovenian Armed Forces.

Keywords: conscription, security threats, professional army, military service, Slovenian Armed Forces

EVRO-ATLANTSKI SVET SLOVENIJE
EURO-ATLANTIC COUNCIL OF SLOVENIA

Si želite izvedeti več o dejavnostih Evro-atlantskega sveta Slovenije? Vas zanima področje mednarodne varnosti? Pridružite se nam.

Za več informacij obiščite našo spletno stran www.euroatlantic.org ali pošljite sporočilo na info@euroatlantic.org.